

In memoriam

Wittner Mária

(Budapest, 1937. VI. 09. – Budapest, 2022. IX. 14.)

A meg nem alkuvás szentje: Wittner Mária

Halálával hatalmas űr marad utána.

Már életében élő legendává vált: a kíméletlen igazmondás, a tiszta erkölcs, a hazaszereget példaképévé, de mindenekelőtt a szent forradalomnak és szabadságharcnak, 1956-nak a hiteles tanújaként, őrangyalaként ismerhettük és szerethettük meg, aki megfogadta, hogy a mellőle bitófára vitt társai életáldozatairól, szenvedéseiről, a vérbírák kegyetlenkedéseiről sohasem fog hallgatni, és ehhez hű maradt mindhalálig. Soha nem tetszelgett a hős szerepében, pedig az valóban hőstett volt, hogy 19 évesen fegyvert fogott, és harcolt a budapesti Corvin közben és a Vajdahunyad utcában. 1956. november 4-én a szovjet invázió során aknarepeszektől megsebesült. 1957. július 16-án letartóztatták, és egy év múlva halálra ítélték. Több mint fél éven át várta napról napra, hogy mikor vezetik a bitófa alá, s élte végig, hogy rabtársait sorra vitték kivégezni, köztük legjobb barátnőjét. Kétszáz napot töltött a siralomházban halálraítéltként, majd életfogytiglanra változtatták az ítéletet, és 1970-ben 33 évesen – ahogy ő fogalmazott, „krisztusi korban” – az utolsók között szabadult.

Testileg meggyötörten, alig 45 kilósan, összesen 13 évnyi börtönsötétség után lépett ki a fényre, amire annyira vágyott.

Hogyan lehet ép lélekkel mindezt kibírni? – merül fel az emberben a kérdés. Wittner Mária-ról számos interjú, dokumentumfilm, könyv készült, amelynek minden mondatában, minden percében egy mélyről jövő őszinte vallomást hallhatunk, olvashatunk, s a feltett kérdésre mindig ugyanaz a válasz: istenhite segítette őt. S ha már életre lett ítélve, akkor a Jóistentől feladatot is kapott, hogy rendíthetetlenül elmondja az igazságot 1956-ról, amelyet nagyon sokan kívántak bemocskolni, meghamisítani. Neki pedig a hazugság volt a legfőbb ellensége. Még a börtönben is kimondta a fegyőrre, hogy hazudik, ami-

ből fegyelmi eljárás lett, s a bíró tehetetlenül tárta szét a karját, hogy az életfogytiglanra ő most még mit adjon, hány hónapot?! A barikádokon vívott szabadságharccal felérő tett volt Wittner Mária parlamenti beszéde 2001. február 25-én, amikor első ízben tartották meg *A kommunizmus áldozatainak emléknapját*, csak most nem fegyverrel, hanem kíméletlen vádbeszéddel harcolt a haza, a nép gyilkosai, elárulói, tönkretevői és utódaik ellen – ez utóbbiak akkor is ott ültek a parlamentben, és sajnos még ma is, a vádbeszéd elhangzása után több mint két évtizeddel is ott vannak. Mert nem volt igazi szembenézés a múlttal a rendszerváltáskor, vagy ahogy Wittner Mária nevezte, a *gengszterváltáskor*.

„Megilletődve állok a magyar Országházban, ahol történelmünk kimagasló személyiségei a magyar nép javára alkottak törvényeket, mint Tisza István, Klebelsberg Kunó, Hóman Bálint, de itt alkottak törvényeket egy hamis eszme nevében is, mely egy jobb sorsra érdemes nemzet elvesztésén munkálkodott.

Ma a kommunizmus áldozatainak emléknapján megidézem az áldozatokat – élőket és holtakat –, hogy együtt vádoljuk a szocialista köntösbe bújt hóhérait.

Vádoljuk őket, mert a lenini utat nagy igyekezettel honfitársaink csontjaival kövezték ki. A világ legdrágább, legfájdalmasabb útja ez, s a továbbhaladásunk tétje milliányi emberélet volt.

Vádoljuk őket, mert a nemzetünk kiváló polgárait küldték bitófára, és gyalázták meg holtukban is. [...]

Vádoljuk őket Mindszenty bíborosért. Az Istenhez hú papokért, akiket börtönbe zártak hitükért, mert erkölcsre, hazaszeretetre nevelték népünket.

Vádoljuk őket, mert kifosztották az országot, hogy a dolgos magyar nép munkájából

– elveiket megtagadva – lettek vörös kapitalisták.

[...] Vádoljuk őket történelmünk meghamisításáért.

Vádolnak az élők és vádolnak a holtak. És vádoljuk őket, mert hitünkben megcsaltak, megloptak.

Ezért megállapítom az áldozatok nevében, soha nem lesznek képesek arra, hogy magyar politikusként egy nemzet felemelkedése érdekében cselekedjenek.

Itt teszem fel a kérdést: Milyen morál alapján ülnek a magyar parlamentben még most is, és alkotnak törvényeket egy általuk tönkretett, kifosztott, megalázott nemzet számára?”

E mondatnál hatalmas tapsvihár zúdult fel a teremben, a tévéfelvétel rögzítette, hogy volt, aki nem tapsolt, hanem elképedve fordult a melléülülőhöz, kérdő tekintettel: lehetséges ez, jól hallotta azt, ami itt elhangzott?

Döbbenetet váltott ki a 19 vádpont (ebből csupán hatot idéztem), pedig még következett egy utolsó mondat – az **ÍTÉLET**:

„Ezért a Szent Korona tana és a magyar nemzet nevében erkölcsi hullává nyilvánítom őket.”

Sokan kételkedtek abban, hogy ezt a beszédet ő írta. Mária egyik interjújában azt mondta, hogy a kommunizmus áldozatainak emléknapját megelőző délután a Jóisten segítségét kérve szakadt fel belőle mindez. Döbrentei Kornél¹ írta róla: „[...] makulátlan erkölcsű ostyafelmutató, mert a megoszthatatlan igazságot mutatja fel, [...] a nemzet érdekében ezt az igazságot valakinek, akinek az Isten valóban a tanácsadója, mint Máriának, irgalmatlan következetességgel képviselnie kell, vagyis: érvényre juttatni!”

Wittner Mária a Fidesz képviselőjeként két cikluson át (2006–2014) érvényre juttatta meg nem alkuvó véleményét, amelynek a középpontjában mindig az embertársai iránti szeretet, a segíteni akarás, a becsületesség állt – legyen szó akár a világ dolgairól, de főként a magyarság helyzetéről. Azután további mandátumot nem vállalt, igazságérzete nem tudta elviselni, hogy a szemébe hazudjanak... De a parlamenten kívül is aktív volt, mindig eleget tett a felkéréseknek,

akár iskolák hívták meg élő történelemórát tartani, akár tudományos tanácskozások vendégként fogadták. Vele találkozni, őt hallgatni kivételes élményt jelentett mindenkinek. Mindig azt hangoztatta, hogy nem ő a hős, hanem azok, „akiknek vére pirosra festette a macskakövet”. Döbrentei Kornél ezt így nem fogadta el, mert: „Akikre Mária gondol, azok hősi halottak. De vannak, hál’ Istennek, hősi élők is, és a hatalom számára ők a veszélyesebbek. Nem inganak meg, nem júdáskodnak, élő mementóként emlékeztetnek. És tanítanak. Utóbbi a szó szoros értelmében »hézagpótlóan« fontos. Hiszen tudom, tapasztalom, olyan torzulásos politikai közegben élünk, amelynek »szellemi zsoldosai, keretlegényei« tagadják, kiüresedettnek minősítik az olyan fogalmakat, mint haza, hűség, Szent Korona, turulmadár.” A meg nem alkuvás szentje ezekhez a fogalmakhoz, szimbólumokhoz hűen ragaszkodott, iránytűnek tartotta, akárcsak 1956 eszméjét, nemcsak a saját életére, hanem a nemzete számára vonatkozóan is. Ezért is érezte megtiszteltetésnek, amikor a délvidéki magyaroktól, nevezetesen az Aracs Társadalmi Szervezettől Szabadkán, a régi városháza dísztermében 2008-ban átvehette az Aracs–Főnix-díjat.

A javaslat dr. Gubás Jenőtől, az Aracs Társadalmi Szervezet elnökétől, a díjat odaítélő bizottság tagjától származott. Az Aracs–Főnix-díj egyrészt az aracsi pusztatemplom emlékét idézi, másrészt nemzeti újjászületésünknek, megújulásunknak a példázata – nemzeti újraéledésünk reménye. A díjjal jutalmazottak az egyetemes magyarság olyan neves intézményei vagy személyiségei, amelyek, illetve akik munkájukkal, példamutatásukkal és bátor kiállásukkal azt a hitet erősítik bennünk, hogy az elmúlt századok megpróbáltatásai ellenére is mitológiai főnixként megújulhat a nemzet anyanyelvének és közösségtudatának egysége mint legfőbb megtartó kohézióink. Wittner Mária is az elszakított magyar nemzetrészek összetartozását hangsúlyozta, amikor átvette a díjat.

„Tulajdonképpen halálra ítélték, és másodfokon életre ítélték. Nem tudom, hogy melyik a jobb: halálraítéltként 10 perc alatt bevégezni, vagy életre ítélve cipelni ezt az óriási keresztet. De tudom, hogy cipelni kell életem végéig,

¹ „Angyal, vigyél hírt a csodáról” – Wittner Máriával beszélget Benkei Ildikó. Kairosz Kiadó, Budapest, 2006 – Az életünket építsük bele a hazába (Döbrentei Kornél előszava)

A díjkiosztó bizottság elnöke,
Hajnal Jenő átadja a díjat

mert erre tettem esküt, amikor a társaimat vitették akasztani. Azóta járom az országot. Beszélni kell róluk, hisz a hagyatékot, amit akkor hagytak ránk, amikor a halálba mentek, át kell adni. Át kell adni gyerekeinknek, unokáinknak [...] Nem olyan régen kaptam egy könyvet: Magyarország öt sebe, ez a címe. Igen, Magyarországot keresztre feszítették. Reméljük, és bízom benne, hogy Magyarország egyszer fel fog támadni, mert mi egy nemzet voltunk, és egy nemzet is akarunk lenni mindörökké. Köszönöm szépen!”

Wittner Mária az ünnepség után a Pannon RTV-nek nyilatkozott a díjról, amelyet megiszteltetésnek érzett nemcsak azért, mert a külföldi magyaroktól kapta, hanem mert olyan egyéniségeket tüntettek ki őelőtte, mint például Böjte Csabát. Mihályi Katalin, a Magyar Szó újságírója az Aracs 2015. évi október 23-ai számában *Iránytűnk 1956* címmel készített interjút, és az írás bevezetőjében megemlíti, hogy az '56-os forradalom e bátor, igazságszerető hőisével budakeszi otthonában beszélgetett, amelynek nappali szobájában kiemelt helyen áll az Aracs–Főnix-díj. A 2014-ben megjelent *Hűség mindhalálig* című interjúkötetben² Wittner Mária Bene Évának nyilatkozva kitüntetéseiről is beszélt, kiemelve, hogy az akkor kapott Mindszenty-émlékéremnek örült a legjobban, és megiszteltetés volt számára a lengyelektől kapott Katyń-kereszt is. „Nagyon közel áll még a szívemhez a Szent István-díj és az Aracsi Főnix-díj is, amely a délvidéki aracsi pusztatemplomról van elnevezve, egy hamvból föltámadt főnixmadarat ábrázol, és ez sokat

mond számomra.” Ugyanitt azt is elmondta, hogy a Magyar Köztársasági Érdemrend nagykeresztjének a megítélése – a kitüntetését 1991-ben kapta meg – azért változott meg szemében, mert „Horn Gyulának is ki akarták harcolni és olyanok is megkapták, akikkel azért nem fognék kezét. Amikor Horn Gyulának oda akarta adatni Gyurcsány, akkor én írtam Sólyom László köztársasági elnöknek egy levelet, és megírtam, hogy régi elvtársi szokás volt, ha az elvtárs betöltötte a kerek évfordulót, akkor kitüntették. [...] Egyáltalán milyen kitüntetés az, amit az áldozat és a hóhér is egyformán megkap? Amennyiben Horn Gyula megkapja, én vissza fogom vinni az enyémet.” És a köztársasági elnök megvétózta az indítványt, Horn Gyula nem kapta meg az érdemrendet, viszont 2014-ben Budapesten egész alakos szobrot állítottak emlékére, és 2022 júliusában sétányt neveztek el róla – ekkor hiába tiltakozott Wittner Mária. És még mennyi minden ellen tiltakozott, ami mind a mai napig nem lett megnyugtatóan elrendezve. Csak elő kell vennünk a vele készült interjúköteteket, elolvasni számtalan beszédét, amelyet az országot járva mondott el, hogy számba vehessük mulasztásainkat.

Többé már nem tud tiltakozni. Pedig óriási szükség lenne szabadságharcos habitusára, mert az „erkölcsi hullák” egyre szaporodnak, és rárontanak a saját nemzetükre. Koltay Gábor³ interjúkötetének végén írja: „Azért kell megismerünk a történelmet, a legszebb emberi példákat, valós összefüggéseket, mert azokból hitet, lelki erőt és bátorságot lehet meríteni a mindennapok olykor nagyon is lélekromboló és fárasztó küzdelmeihez. Ugyanis nincs kilátástalan helyzet, csak lemondó, megfáradt és hitehagyott ember. '56 számunkra, sokszor méltatlan utódok számára, mindenekelőtt ezt jelenti. Az embert megfoszthatják minden vagyonától, de hitét, meggyőződését, emberségét nem vehetik el. Ehhez persze rendkívüli lelki erőt sugárzó, megrendítő emberi példák kellene, amelyek újra és újra figyelmeztetnek kötelességeinkre. Wittner Mária mindannyiunk számára ilyen igazodási pont, akinek a lelki és fizikai kínzások ellenére sem tudták elvenni hitét, akaratát.” És ugyanilyen hősi helytállásról tett tanúságtételt Schrötter Tibor, akinek megrá-

² *Hűség mindhalálig* – Wittner Mária és Bene Éva beszélgetése (Kairosz Kiadó, 2014, Budapest)

³ *Éltre ítélve* – Wittner Mária igazsága. Beszélgetőtárs: Koltay Gábor (Szabad Tér, 2012, Budapest)

Wittner Mária a 2008. évi Aracs-díj-kiosztó ünnepség utáni fogadáson Hegedűs Antal (Aracs-díjas), a Gubás házaspár (Ágota, az Aracs Társadalmi Szervezet alelnöke és Jenő, az elnöke), msgr. Fiser János és Tolnay Ilona (Aracs-éremmel kitüntetettek) társaságában

zó történetét Perjés Klára tárja elénk e számunkban. Köszönjük neki és azoknak az íróknak, újságíróknak, filmkészítőknek, akik ezeket a hőseket az árnyékból a fényre hozzák. Őrizzük meg őket a szívünkben és emlékezetünkben!

Számomra Wittner Mária szimbolikus alakja örökre úgy vésődik be, ahogy a parlamenti beszédét tartalmazó szórólap fedelén lévő fotó örökíti meg őt. A fotós abban a pillanatban kattintja el a gépét, amikor Mária a mikrofon előtt – mielőtt még feltenné a szemüvegét, hogy felolvassa a vádbeszédét – kíméletlen elszántsággal néz szembe a képviselőkkel, annak tudatában, hogy most történelmi elégtételt fog venni a nyilvánosság előtt azzal, hogy kimondja a nemzet lelkét nyomasztó elhallgatott igazságot. Itt bizonyosodik be Döbrentei Kornél találó jellemzése, hogy három úrhölgy lakozott benne: Jeanne d'Arc, Zrínyi Ilona és Teréz anya. Tekintete nem fejez ki gyűlöletet, sem részvétet vagy sajnálatot, hogy erkölcsi hullákká fog nyilvánítani embereket, hanem rendíthetetlen eltökéltséget. Ehhez neki erkölcsi jogot a forradalom és szabadságharc ad, amit jól szimbolizál a háttérként megjelenő fotón a lyukas zászlót lengető, vonuló forradalmi tömeg.

Hálás vagyok a sorsnak, hogy találkozhattam Wittner Máriával, és őrizhetem dedikált könyveit, továbbá egy CD-t a Katonai Filmstúdió és a Zrínyi Kiadó közös megjelentetésében, amelyen '56 lángjának őrzőjeként hallgathatjuk vallomását életútjáról, valamint azt a kézimunkáját, amelyet

varrógépén százezer apró öltéssel hozott létre, és amely a magyar címert és a Krisztus-fejet ábrázolja. Egy helyütt azt nyilatkozta, hogy a magyarságért sokat tevő embereknek ajándékként saját készítésű nemzeti lobogót ajándékoz, de nem a lyukas '56-os zászlót varrja meg, hanem a zászló közepére a magyar vagy a Kossuth-címert helyezi el, vagy egy Krisztus-fejet: nem a lehajtott fejű Krisztust, hanem a szenvedésből egyre tekintő, reményt sugárzó Megváltót.

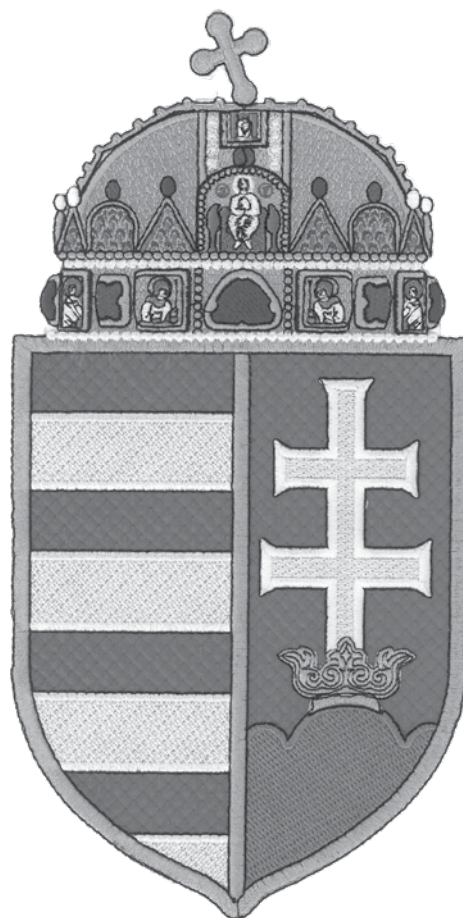
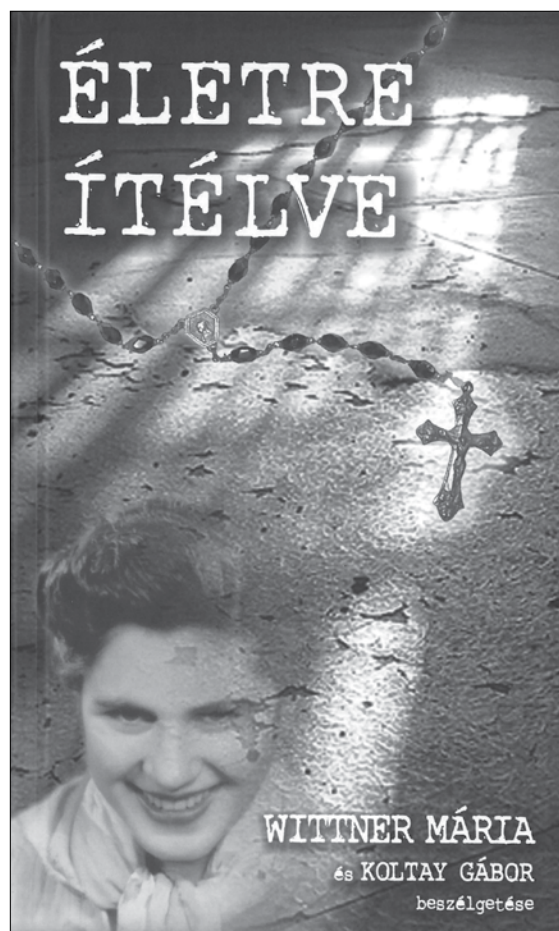
Bene Éva könyvének utolsó kérdésére, hogy mitől függ Magyarország jövője, így válaszolt: „Attól, hogy képesek leszünk-e összetörni az aranyborjút! Először is tudatosulni kellene bennünk, hogy Magyarország Mária országa. Szent István neki ajánlotta a koronát, mi Mária országa vagyunk, és legyünk büszkék arra, hogy Mária elfogadta ezt a koronát, és mi Mária országa lehetünk. Nekünk ebben a hitben kell élni ebben az országban, és akkor lesz áldás, és lesz béke.”

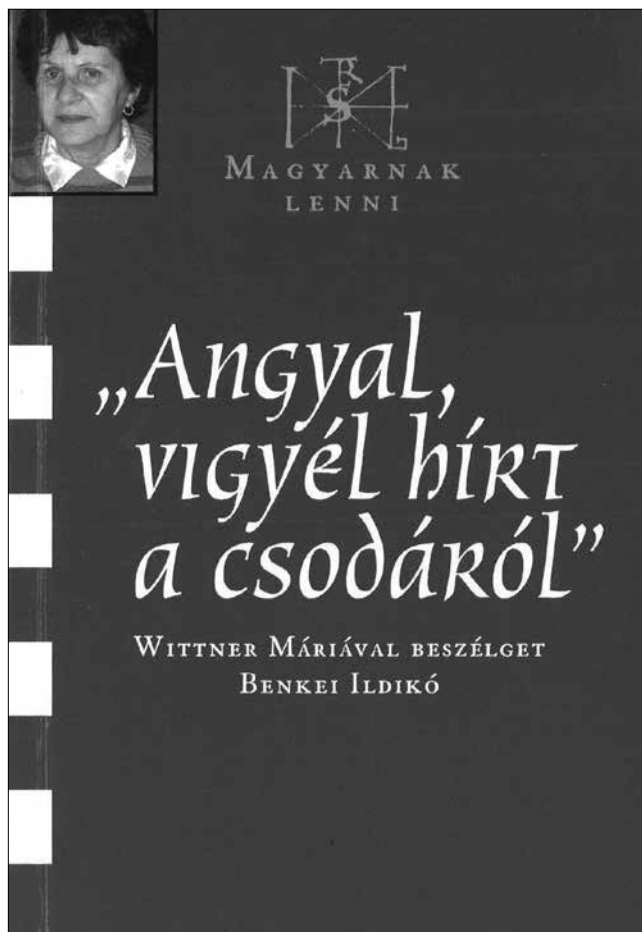
Béke poraira és áldás legyen rá Mária égi országában!

Szabadka, 2022. 09. 29.

A zsúfolásig megtelt városháza közönsége előtt Wittner Mária megköszöni a kitüntetést

„A PARLAMENTI BESZÉD”

Megilletődve állok a magyar Országházban, ahol történelmünk kimagasló személyiségei a magyar nép javára alkottak törvényeket, mint Tisza István, Klebelsberg Kunó, Hóman Bálint, de itt alkottak törvényeket egy hamis eszme nevében is, mely egy jobb sorsra érdemes nemzet elvesztésén munkálkodott.

Ma, a kommunizmus áldozatainak emléknapján megidézem az áldozatokat - élőket és holtakat -, hogy együtt vádoljuk a szocialista köntösbe bújt hóhérait.

Vádoljuk őket, mert a lenini utat nagy igyekezettel honfitársaink csontjaival kövezték ki. A világ legdrágább, legfájdalmasabb útja ez, s a továbbhaladásunk tétje milliányi emberélet volt.

Vádoljuk őket, mert a nemzetünk kiváló polgárait küldték bitófára és gyalázták meg holtukban is.

Vádoljuk őket, a Gulágon embertelen körülmények között elpusztult honfitársaink nevében.

Vádoljuk őket, az otthonuktól megfosztott és kitelepített polgárok nevében, kiknek kiszemelt otthonába betelepédtek, elrabolva egy élet munkáját.

Vádoljuk őket, a recski haláltáborban megkínzott megalázott emberek nevében.

Vádoljuk őket, a munkaszolgálatosok nevében.

Vádoljuk őket, a 298-as parcella halottainak nevében, az ÁVH, mint erőszakszervezetük által fogva tartott, megkínzott és agyonvert emberek nevében.

Vádoljuk őket, a 6 millió meg nem született magyar gyermek nevében.

Vádoljuk őket, a „legdrágább kincs” a gyermek nevében, akitől elvették az apát, az anyát, az otthon melegét.

Vádoljuk őket, a „legfőbb érték” az ember nevében, akit egy tollvonással küldtek bitóra vagy zártak börtönbe, hosszú évekre.

Vádoljuk őket, a megalázott, megkínzott honfitársaink nevében.

Vádoljuk őket, a sortűzek áldozatai nevében.

Vádoljuk őket, mert kiölték az emberekből a hitet, a reményt, a morált, egy emberibb, tisztább élet reményét.

Vádoljuk őket, Mindszenty bíborosért. Az Istenhez hű papokért, akiket börtönbe zártak hitükért, mert erkölcsre, hazaszeretetre nevelték népünket.

Vádoljuk őket, mert kifosztották az országot, hogy a dolgozó magyar nép munkájából - elveiket megtagadva - lettek vörös kapitalisták.

Vádoljuk őket, a magyar parasztok nevében, akiket megfosztottak földjeiktől, életerüktől, így téve kiszolgáltatottá őket.

Vádoljuk, a nyugdíjasok nevében, akiket elrabolták a hosszú dolgozó élet gyümölcsét, bizonytalanná téve biztos nyugdíjas éveiket.

Vádoljuk őket, történelmünk meghamisításáért.

Vádolnak az élők és vádolnak a holtak. És vádoljuk őket, mert hitünkben megcsaltak, megloptak.

Ezért megállapítom az áldozatok nevében, soha nem lesznek képesek arra, hogy magyar politikusként egy nemzet felemelkedése érdekében cselekedjenek.

Itt teszem fel a kérdést: milyen morál alapján ülnek a magyar parlamentben még most is és alkotnak törvényeket egy általuk tönkretett, kifosztott, megalázott nemzet számára?

Ezért a Szent Korona tana és a magyar nemzet nevében erkölcsi hullává nyilvánítom őket.

Elhangzott a Magyar Parlamentben,
a Kommunizmus Áldozatainak Emléknapján,
2001. február 25-én.

Wittner Mária
Wittner Mária
52.1559 sz. volt balábra ítélt

M.S. freskó:
Mária és Izsáket találkozás
Budapest, Magyar Nemzeti Galéria

56

